

Företagens kostnader för 3:12-reglerna

Augusti 2007

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	3
Metod	5
Studiens upplägg.....	6
Företagens hantering av 3:12-reglerna	7
Studiens resultat.....	9
Kostnader för ett enskilt företag.....	12
Totala kostnader för 3:12-reglerna	14
Företagens kommentarer	16
Slutsatser	17
Medverkande.....	18
Näringslivets Regelnämnd.....	18

Inledning och bakgrund

De så kallade 3:12-reglerna infördes i samband med den stora skattereformen 1990. Med skattereformen fick Sverige ett dualt inkomstskattesystem där kapitalinkomster beskattades med en proportionell skatt på 30 procent och arbetsinkomster med en progressiv skatt på som högst 57 procent, vid en kommunalskatt på 32 procent. Lagstiftaren ansåg då att det fanns ett behov att reglera möjligheterna för de företagare som ansågs ha så stor kontroll över sitt företag att de kunde fördela inkomster mellan högre beskattad arbetsinkomst och lägre beskattade kapitalinkomst. Sedan dess reglerar 3:12-reglerna villkoren för hur fåmansföretags eventuella vinst kan tas ut och beskattas som kapitalinkomst. Det senare gäller även vid försäljning av bolag. Reglerna behandlar bland annat vilka ägare som berörs, vilka företag eller ekonomiska föreningar som är så kallade fåmansföretag och när dessa företagare är aktiva. Reglerna angående 3:12 anger hur stor del av företagets eventuella vinst som får tas ut som kapitalbeskattad vinst. Vinster större än vad lagstiftaren anser ”normala” beskattas som om de vore arbetsinkomster.

För att avgöra vad som är normal kapitalinkomst används en normalränta för att beräkna en normal avkastning på inestående kapital. Utöver detta finns det sedan möjligheter att ta ut ytterligare vinst som kapitalinkomst baserat på bland annat företagets totala lönesumma, så kallat löneunderlag (även underlag från dotterbolag). En förutsättning för en tillämpning av löneunderlagsregeln är att de av 3:12 reglerna berörda delägarna tar ut en minimilön som beräknas enligt en särskild modell. För att underlätta dessa komplicerade processer finns idag en schablonregel som ger samtliga fåmansföretag rätten att årligen ta ut upp till 2 inkomstbasbelopp som inkomst av kapital. Till detta finns dessutom ett tillkommande regler, riktade mot fåmansbolagsägare som inte direkt är kopplade till vinstuttag men som begränsar affärsmöjligheterna för fåmansföretagare jämfört med andra företagare.

Den praktiska hanteringen av 3:12 sker dels via deklarationsblanketten K10, dels genom att fastställa disposition av eventuell vinst i bokslutet. För att göra detta krävs bland annat avstämningar av anställdas löner, egna löner, kontroll av sparutrymme sedan tidigare år.

Regler för beskattning av fåmansbolag utpekade av företag som en av de mer komplicerade skattefrågorna att hantera. Reglerna har ändrats många gånger vilket skapat osäkerhet bland berörda företag. Detta är anledningarna till att Näringslivets Regelnämnd, NNR valt att låta konsultföretaget Arkitraven undersöka vilka kostnader företagen i Sverige har för att hantera 3:12-reglerna.

Syftet med studien är att ge en bild av de totala direkta regelkostnader för 3:12-reglerna som svenska företag och företagare har. Med 3:12 menar vi de regler som finns i 57 kap i inkomstskattelagen (1999:1229).

Kostnadstyper

Kraven i regelverket kan ge upphov till olika typer av kostnader. De olika typerna av regelkostnader som är relevanta i sammanhanget är:

- **Administrativa kostnader** – kostnader för att administrera lagstiftningen, det vill säga kostnader för att upprätta, lagra och överföra information till myndighet eller tredje part.
- **Finansiella kostnader** – regelrätta inbetalningar av skatter och avgifter som görs som en följd av de aktuella reglerna.
- **Materiella kostnader** – kostnader för investeringar som uppkommer hos företagen för att kunna följa lagstiftningen, till exempel systemkostnader eller utbildningskostnader.

Metod

Sedan fyra år tillbaka pågår i Sverige ett arbete med att mäta de administrativa kostnader som lagar och förordningar ger upphov till. Syftet med mätningarna är att ge myndigheter, departement med flera ett underlag för att förenkla det regelverk som svenska företag omfattas av. Mätningarna genomförs i Sverige av Nutek och baseras på en internationellt vedertagen metod benämnd Standard Cost Model (SCM) eller Standardkostnadsmodellen på svenska.

Standardkostnadsmodellen går i korthet ut på att genom kvalitativa intervjuer med ett antal företag, kartlägga processen hur dessa företag arbetar med lagar och regler samt att låta dessa uppskatta hur lång tid de lägger ned och därmed vilka kostnader de har för olika moment. Resultaten från intervjuerna standardiseras sedan vilket innebär att tidsåtgång och process för ett normaleffektivt företag tas fram. Den framtagna processen samt kostnaden utgör ett underlag där till exempel myndigheter kan gå in och i detalj se vilka moment som tar lång tid och om dessa är möjliga att förenkla. Inom ramen för Standardkostnadsmodellen ingår också att utifrån underlaget räkna upp vad regelverket kostar samhället totalt.

Ett centralt begrepp i Standardkostnadsmodellen är ”normaleffektivt företag”. Detta innebär att de företag som intervjuas varken ska vara mer eller mindre effektiva än ett genomsnittligt företag och att de har normal kännedom om regelverk samt normala processer och IT-stöd för att fullgöra lagstiftningens krav. Detta innebär till exempel att ett normaleffektivt företag har personalsystem, redovisningssystem med mera som hjälp vid att följa regler kopplade till den arbetsrättsliga lagstiftningen.

I denna studie har Standardkostnadsmodellen använts som bas för att kartlägga de administrativa kostnader som 3:12-reglerna ger upphov till. Resultatet har sedan kompletterats med materiella och finansiella kostnader enligt den metod som utvecklats av NNR för att få fram företagens totala regelkostnader.

Studiens upplägg

Studiens genomförande

I studiens första steg gjordes en kartläggning och nedbrytning av 3:12-lagstiftningen och de krav i reglerna som medför administrativa, finansiella och materiella konsekvenser för företagen. Kraven har sitt ursprung i 57 kap i Inkomstskattelagen (1999:1229).

Studien avser kostnader kopplade till deklarationen taxeringsåret 2006.

Genomgående är det endast de krav som ger upphov till faktiska kostnader som har tagits med i studien. Alternativkostnader ingår således inte. Det betyder att kostnader för att till exempel upprätta en K10-blankett tas med, men inte eventuella kostnader för produktionsbortfall kopplat till ifyllandet. Tiden som tagits fram betraktas som kostnader kopplat till företagande, därmed benämns samtliga kostnader framöver som företagets kostnader.

I studiens andra steg genomfördes djupintervjuer med företag. Totalt intervjuades sju stycken företag. Företagen som ingick var av olika storlek, i olika branscher och belägna i olika delar av landet. Företagen hade dock det gemensamt att de samtliga bedrivit verksamhet ett antal år, att de har anställda och att alla är mer eller mindre lönsamma (det vill säga samtliga visar vinst i någon omfattning).

Genom intervjuerna kartlades företagets process för att uppfylla de kartlagda krav som 3:12-reglerna innebär samt vilka kostnader dessa krav ger upphov till. Eftersom revisor eller motsvarande ofta har en viktig roll kopplat till frågor om 3:12 ombads revisor närvara eller få ta del av frågorna innan intervjun för att bistå med svar.

Utifrån intervjuerna gjordes en standardisering av process, tider och kostnader för 3:12.

Det sista steget i modellen är att i exemplets form räkna upp de standardiserade tiderna till en uppskattning av hur stora de totala kostnaderna blir för svenska företag att följa 3:12-regler. Det ska redan här framhållas att 3:12-företagen är en heterogen grupp. Försiktighet bör alltså vidtas i tolkningar av makrotal. Studiens huvudfokus ligger främst i de mikroresultat som framkommer.

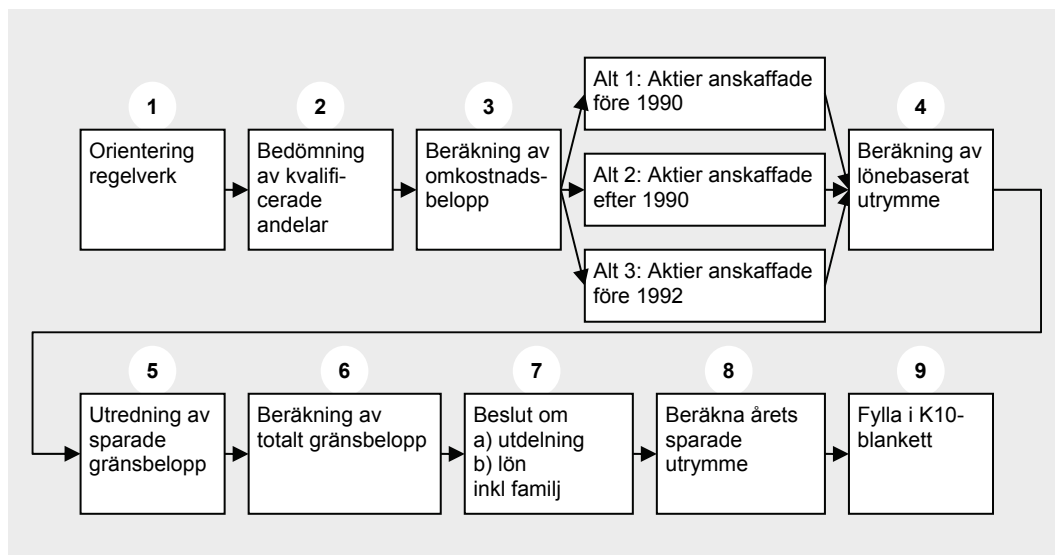
Intervjuade företag

Urvalet av företag har skett i samråd med NNR. I urvalet har eftersträvat att i möjligaste mån identifiera normaleffektiva företag, det vill säga företag som hanterar 3:12-reglerna varken mer eller mindre effektivt än ett genomsnittligt företag.

En förutsättning för att kunna genomföra studien har varit att garantera de intervjuade företagen anonymitet.

Företagens hantering av 3:12-reglerna

Kartläggningen av regelverket resulterade i en beskrivning av företagets process kopplat till 3:12 i nio steg. Stegen i processen är:

1. Orientering av regelverk: Eftersom 3:12-reglerna historiskt sett har förändrats ofta vilket även föranlett betydande förändringar av K10-blanketter, och konsekvenserna av reglerna kan ha stora privatekonomiska konsekvenser för företagarna så betraktas årlig orientering av regelverket från företagets sida som en förutsättning för att kunna efterleva regelverket på ett normaleffektivt vis. Det innebär att tid och kostnader ingår för företagets orientering av regelverket, till exempel sökandet på skatteverkets webbplats eller läsande av informationsmaterial om 3:12.

2. Bedömning av kvalificerade andelar: För att kunna veta vilka som omfattas av reglerna måste det bedömas vilka som varit verksamma i betydande omfattning och vilka som ingår i den så kallade närståendeekretsen och vilka som varit verksamma i betydande omfattning i företaget.

3. Beräkning av omkostnadsbelopp: Detta görs för att fastställa det omkostnadsbelopp, som ska ligga till grund för schablonmässig avkastning på ”satsat kapital” för de olika ägarnas andelar. Beroende på när aktierna anskaffades finns tre olika sätt för beräkning.

4. Lönebaserade utrymmet: Består av utbetalda löner och vissa ersättningar och kan utgöra underlag för hur stor del av inkomst som skall hänföras till inkomst av kapital. En tillämpning av regeln är villkorad av att de som skall tillämpa regeln, eller aktuella närstående, har tagit ut lön till en viss nivå. Genom att komma upp i vissa lönebelopp kan således skattesituationen för ägaren förbättras.

5. Utredning av sparade gränsbelopp: För att kunna fastställa det totala gränsbeloppet måste tidigare års sparade utdelningsutrymme identifieras/fastställas.

6. Beräkning av totalt gränsbelopp: Gränsbeloppet är den del av utdelningen som kan beskattas som kapital. Det finns två alternativa sätt för att beräkna gränsbeloppet. Gränsbeloppet består av årets gränsbelopp och det sparade utdelningsutrymmet i företaget uppräknat med statslåneräntan ökad med tre procentenheter.

7. Val mellan utdelning och lön: Att ta utdelning är inte tvingande, inte heller att ta ut lön. Rätt kombination av de två är viktigt att fastställa eftersom det påverkar skattesituationen väsentligt.

8. Beräkning av årets sparade utrymme: Om utdelning understiger gränsbeloppet skall skillnaden föras vidare till nästa år. Detta utgör årets sparade utdelningsutrymme.

9. Ifyllande av K10: Blanketten är den som skall användas av delägare i fåmansbolag som har kvalificerade andelar. Genom att upprätta blanketten genomförs flera av de steg som listas ovan.

Hur de intervjuade företagen hanterar 3:12-reglerna beskrivs nedan.

Studiens resultat

Inledning

Beskrivningen av hur de intervjuade företagen hanterar 3:12-reglerna följer den processbeskrivning som redogörs för i föregående avsnitt. Nedan redogörs för de administrativa kostnader som uppkommer i respektive steg. Inledningsvis redogörs dock för antal observationer på övergripande nivå.

Mycket av den information som skickas in till skattemyndigheten är likadan eller endast marginellt justerad år från år. När ändringar sker i underlagen och då man måste sätta sig in i reglerna (antingen första gången man deklarerar enligt 3:12 eller när reglerna ändras) ökar dock de administrativa kostnaderna.

Inom ramen för den här studien har det inte varit möjligt att undersöka vilka kostnader (administrativa, materiella eller finansiella) som 3:12-reglerna ger vid en försäljning av ett bolag. Ämnet har dock diskuterats med ett antal av de intervjuade, som uppger (genom information från andra personer som sålt fåmansbolag) att en försäljningsprocess ofta innebär en mycket hög administrativ kostnad, framförallt då man vid dessa tillfällen måste sätta sig in i det regelverk som gäller vid försäljning, där bland annat gränserna för hur mycket som beskattas som inkomst av tjänst respektive kapital avsevärt skiljer sig åt från vad som gäller.

Resultat per processteg

1. Orientering av regelverk: Orientering av regelverket avser den tid som delägarna lägger ned på att orientera sig i de eventuella förändringar som sker i 3:12-regelverket. Generellt är detta den del av processen där ägarna av fåmansbolag lägger ned mest tid. Detta framhålls också av de intervjuade som uppger att de ständiga förändringar som sker skapar både en osäkerhet om tillämpningen och innebär en avsevärd tidsåtgång för orientering.

Det är sällan som fler delägare i ett företag sätter sig in i problematiken, istället har oftast en delägare huvudansvaret för att följa utvecklingen på området. Avgörande för detta är oftast ett intresse, huvudägarskap eller liknande.

Informationen skaffar de intervjuade sig via olika kanaler. Exempel som de intervjuade företagarna uppgivit är seminarier, diskussioner med revisor, skatteverkets hemsida och medlemskap i olika intresseorganisationer kopplat till företagande.

Den standardiserade tiden för orientering av regelverket är 16 timmar per år och företag. Till detta ska läggas eventuell tid för diskussioner med revisor. Detta har dock inte varit möjligt att särskilja denna tid varför revisorstiden ingår i kostnaden kopplad till revisor som redogörs för nedan.

Kostnaden för ett enskilt företag blir med detta moment 8 000 kr per år med ett antagande om en lönekostnad för en delägare om 500 kr per timme inklusive sociala avgifter samt ett påslag om 25 procent för overhead¹.

2. Bedömning av kvalificerad andel: Vilka personer som har så kallad kvalificerad andel skiljer sig oftast inte åt mellan de olika åren och den tid som läggs ner på detta är därför begränsad. De intervjuade företag som relativt nyligen lagt tid på detta på grund av ägarförändringar med mera, uppger att detta sker med i genomsnitt 10 års mellanrum och att tidsåtgången vid dessa tillfällen är 8 timmar intern tid. Till detta kommer i genomsnitt 1 timme för revisorn.

Kostnaden för ett enskilt företag blir därmed 4000 kr för den interna tiden, till detta kommer 1 250 kr för revisor med ett antagande om att timkostnaden för revisorn uppgår till just 1 250 kr. Det bör dock poängteras att denna kostnad i genomsnitt endast uppkommer vart tionde år.

3. Beräkning omkostnadsbelopp: Beräkning av omkostnadsbeloppet sker normalt vid den första 3:12-deklarationen och består förenklat av inköpskostnaden för aktierna. Till detta ska läggas eventuella aktieägartillskott som delägare skjutit till i efterhand.

Inget av de intervjuade företagen är nystartat och har därför inte haft möjlighet att uppge hur mycket tid de lade på att slå fast omkostnadsbeloppet i samband med starten. Ett fåtal av dem har dock gjort aktieägartillskott i senare skeden. De företag som gjort detta uppger dock att detta knappas föranlett något extra arbete kopplat till 3:12 och i de fall det faktiskt gjort det snarare ökat revisorskostnaden. Tiden för detta moment ingår därför i den aggregerade kostnaden för revisor som redogörs för nedan.

4. Lönebaserat utrymme: Den kontant utbetalade lönen, med tillägg för vissa förmåner, är ett underlag som till stor del kan avgöra hur stor utdelning de intervjuade företagen kan tillgodogöra sig som kapitalbeskattad inkomst. Samtliga av de intervjuade företagen har anställda och därmed har det funnits anledning att undersöka möjligheterna till ett utnyttjande av ett lönebaserade utrymme.

Underlaget för att slå fast det lönebaserade utrymme, vilket utgörs av totalt utbetald kontant lön med tillägg för vissa förmåner till såväl anställda som delägare, tas fram av ekonomiavdelning alternativt en av delägarna i mindre företag. Den standardiserade tiden för att ta fram och sammanställa detta är 1,5 timmar per år.

I de fall företagen har en ekonomiavdelning eller motsvarande sammanställs underlaget av en person där. I vissa fall görs det dock av delägarna själva. Timkostnaden för en ekonomiassistent är 224 kr inklusive en overheadkostnad om 25 procent. Timkostnaden för en fåmansbolagsdelägare har därför i detta sammanhang satts till samma som för en ekonomiassistent det vill säga 224 kr. Kostnaden för det enskilda företaget blir därmed 336 kr per år.

¹ Generellt används samma timkostnader som fastställts av Nutek i deras undersökningar av administrativa kostnader. Dessa uppgifter baseras i sin tur på SCB:s lönestatistik. Den timkostnad som används för delägare är framräknad enligt Nuteks metod specifikt för denna studie.

5+6 Beräkning av gränsbelopp: Beräkningen av gränsbeloppet görs i normalfallet av revisorn och ingår därför i revisorstiden som redogörs för nedan.

7. Val mellan utdelning och lön: Valet mellan lön och utdelning fastslås vanligen efter ett förslag från revisorn. Den tid som företagaren själv lägger ned på detta moment är enligt intervjuerna marginell och ingår som en del i den tid som krävs för att sätta sig in i regelverket.

I något fall har de intervjuade företagen tidigare tagit ut större utdelning än vad de bedömt företaget långsiktigt skulle klara. För att hantera detta har delägarna istället då direkt lånat tillbaka pengar till företaget till marknadsmässig ränta. Anledningen till detta är framförallt att förväntningar om ändrad lagstiftning till viss del påverkar valet mellan lön och utdelning. Något företag har också uppgett att utdelningsmaximeringen har varit ett sätt att minimera effekten av den så kallade Lex Ugglå.

8. Beräkning av årets sparade utdelningsutrymme. I det normaleffektiva företaget görs detta av revisorn och ingår därmed i tiden för revisorn enligt nedan. I något fall, bland annat i samband med att ett företag bytt revisor, har revisorn fått lägga upp till 10 timmar i extra tid för att reda ut historiken kring sparade utdelningar. Kostnaden för detta har dock inte räknats upp då detta inte bedömts vara frekvent förekommande och vidare inte möjligt att räkna upp till totalnivå.

9. Ifyllande av K10-blanketten. I de intervjuade företagen är det oftast revisorn som fyller i och tar fram den K10-blankett som ska skickas in. Av denna anledning antas det här vara det förfaringsätt som ett normaleffektivt företag som omfattas av 3:12 använder sig av. De revisorer som anlitas har färdiga program där löneunderlag med mera fylls i, därefter skrivs en färdig K10-blankett ut som kan bifogas deklARATIONEN.

Kostnaden för detta ingår i kostnaden för revisor enligt nedan.

Kostnader för revisor i samband med 3:12-regler

För ett antal steg ovan har det inte varit möjligt att slå fast en explicit kostnad. Dessa görs istället av revisorn och ingår därmed i den aggregerade kostnad som företaget har kopplat till revisorn för att följa 3:12-reglerna.

De totala timmar som ett normaleffektivt företag anlitar revisor kopplat till 3:12-reglerna uppgår till ca 3,5 timmar per år. Denna tid inkluderar förutom själva ifyllandet även kostnaden för att beräkna lönebaserat utrymme, gränsbelopp, förslag till utdelning samt sparad utrymme.

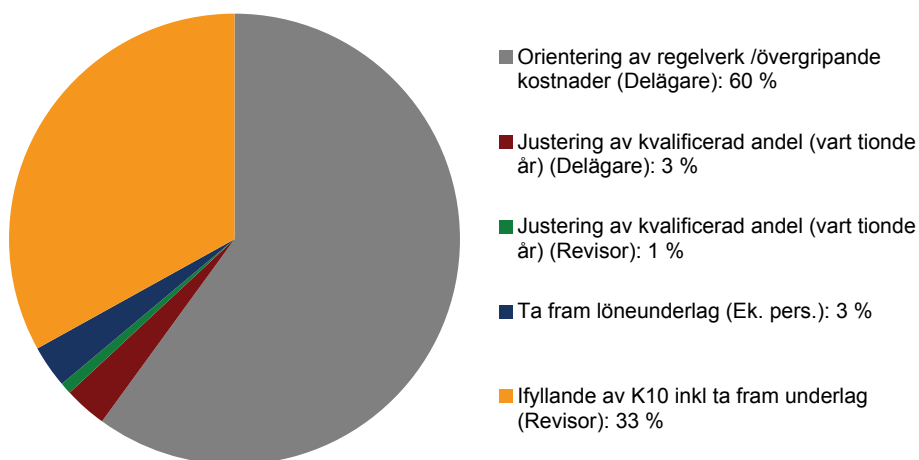
Med ett antagande om samma timmkostnad för revisor som ovan det vill säga 1 250 kr ger detta en årlig kostnad för företaget på 4 375 kr per år.

Kostnader för ett enskilt företag

Administrativa kostnader

De administrativa kostnaderna för att följa 3:12-reglerna för ett enskilt företag bedöms uppgå till 13 000 kr (13 236 kr). Kostnaderna för justering av kvalificerad andel har här dividerats med tio för att justera för att detta endast görs vart tionde år. Kostnaderna fördelar sig som följer:

Administrativa kostnader för 3:12-reglerna: 13 000 kr

Den absolut största posten vad gäller de administrativa kostnaderna är orienteringen av regelverket som står för 60 procent av de administrativa kostnaderna kopplade till 3:12-reglerna.

Den näst största posten utgörs av de kostnader som företagen har kopplat till revisorshjälp.

Finansiella kostnader

De finansiella kostnaderna består av tre delar:

- Företagens kostnader för arbetsgivaravgifter för den lön som de personer som omfattas av 3:12-reglerna tar ut
- Företagets bolagsskatt på den del av uttaget som klassificeras som utdelning
- Respektive individs skattekostnad det vill säga skatt på inkomst av tjänst respektive kapital kopplat till 3:12-reglerna

Det är dock framförallt den tredje punkten, det vill säga skatt på inkomst av tjänst respektive kapital, som kan sägas vara direkt relaterad till 3:12-reglerna. De övriga finansiella kostnaderna påverkas visserligen av 3:12-reglerna och hur de hanteras men skulle i större eller mindre grad uppstå oavsett om dessa regler fanns eller inte.

Eftersom dessa kostnader endast är mätbara på totalnivå redogörs för dessa i nästa kapitel.

Materiella kostnader

Inget av de intervjuade företagen har materiella kostnader enkom på grund av att man måste följa 3:12-regler. En viktig anledning till att inga investeringar i system eller liknande varit aktuellt kan vara för att företagen i hög utsträckning låter revisor eller skatteskonsult sköta stora delar av beräkningarna. Dessa har i sin tur köpt eller utvecklat system för att på ett effektivt sätt hantera 3:12-reglerna. I någon mån kan man argumentera för att en del av företagens kostnader för till exempel affärssystem, redovisningssystem med mera skulle kunna allokeras till 3:12-reglerna. Denna del av kostnaderna som skulle kunna allokeras torde dock vara så pass liten att det i denna undersökning inte gjorts någon ansats till att försöka kvantifiera den.

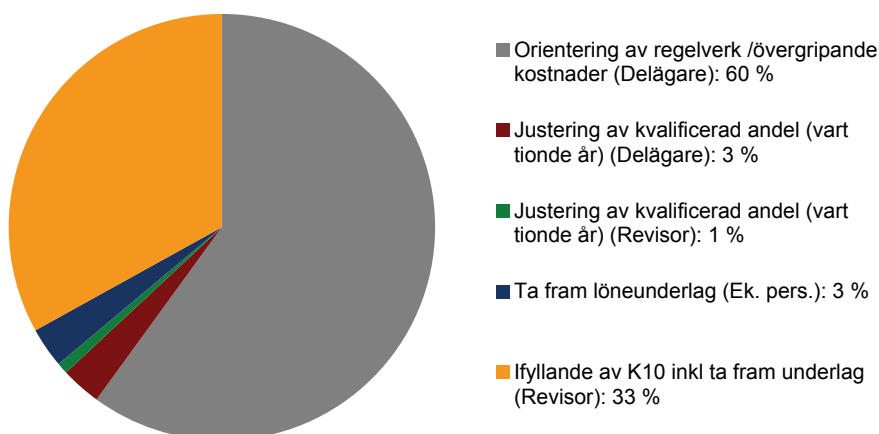
Totala kostnader för 3:12-reglerna

Administrativa kostnader

Totalt antal aktiva företag som omfattas av 3:12-regler uppgår till ca 155 000 st. Som aktiva ägare definieras ca 190 000. Detta innebär att de erhållit lön och/eller kapitalinkomster som beskattats som inkomst av tjänst från fåmansföretag. Uppgifterna är hämtade från Finansdepartementet² och avser 2002. 3:12-företagen är dock en heterogen grupp, med allt ifrån mycket aktiva företag och företagare till helt vilande verksamheter. Det kan till exempel konstateras att ungefär en fjärdedel av alla ägare inte har inkomst från sitt 3:12-bolag, en tredjedel av bolagen har omsättning under 1 miljon kr och två tredjedelar av ägarna har ingen aktieutdelning. Sammantaget kan detta indikera en relativt hög andel bolag med låg eller helt vilande verksamhet. Till detta kommer den andel bolag som inte använder sig av löneunderlagsregeln. För att justera för detta har antagits att 50 procent av de aktiva bolagen har begränsad verksamhet och därmed lägger ca 50 procent av den standardiserade tiden på att uppfylla regelverket kring 3:12.

Baserat på ovanstående antaganden uppgår den bedömda totala kostnaden för svenska företag att följa 3:12-reglerna till 1,5 miljarder kr (1 539 miljoner) kr och fördelar sig enligt diagrammet nedan:

Totala administrativa kostnader för 3:12-reglerna: 1,5 miljarder kr

² ”Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet.”, Finansdepartementet (2005)

Finansiella kostnader

Av vad som redan nämnts ovan kan de finansiella kostnaderna för företagen kopplade till 3:12-reglerna delas in tre delar:

Företagens kostnader för arbetsgivaravgifter för den lön som de personer som omfattas av 3:12-reglerna tar ut – Den totala lönesumman för 3:12-företagare uppgår enligt Finansdepartementet³ till drygt 40 miljarder kr 2003. Baserat på detta blir kostnaden för sociala avgifter (ca 32 procent) för 3:12-företagen cirka 13 miljarder kr.

Företagets bolagsskatt på den del av uttaget som klassificeras som utdelning – De totala utdelningarna enligt samma utredning uppgick till cirka 6 miljarder kr efter skatt. Den bolagsskatt som 3:12-företagen i och med detta betalat uppgår till cirka 2,3 miljarder kr baserat på 28 procent bolagsskatt.

Respektive individs skattekostnad, det vill säga skatt på inkomst av tjänst respektive kapital kopplat till 3:12-reglerna – Totala skattekostnaderna för 3:12-företagare jämfört med om (nackdelarna med) 3:12 inte fanns uppgår till ca 3 miljarder kr, varav ca 1 miljard kr är utdelningar som regelverket omdefinierar till att tjänstebeskattas. Övrigt är löner som utan 3:12 kunde ha varit utdelningar. Kalkylen förutsätter att 3:12 inte påverkar valet att ”sätta sig på bolag”, det vill säga baseras på antagandet att slopade regler inte skulle medföra överströmning från anställda löntagare till nybildade enmansbolag.

De totala finansiella kostnaderna uppgick därmed 2003 till ca 18,3 miljarder kr.

Som tidigare nämnts är det egentligen bara den tredje punkten som direkt kan hänföras till 3:12-reglerna, medan de övriga har mer ”indirekt” status. Inom ramen för studien har därför valts att endast allokera individernas skattekostnad enligt ovan, det vill säga 3 miljarder kr, till de finansiella kostnaderna för 3:12-reglerna. Baserat på 155 000 aktiva företag ger detta en genomsnittlig finansiell kostnad kopplad till 3:12-reglerna på ca 19 000 kr per företag.

Sammanfattning – totala kostnader

Sammanfattningsvis uppgår de totala kostnaderna kopplat till 3:12-reglerna till ca 4,5 miljarder kr. Om kostnaden delas upp på administrativa, materiella och finansiella kostnader, kan konstateras att de finansiella kostnaderna står för två tredjedelar av kostnaden⁴:

	Administrativa	Materiella	Finansiella	Summa
Totalt	1,5 mdr kr	0	3 mdr kr	4,5 mdr kr
Per företag	13 000 kr	0	19 000 kr	32 000 kr

Räknat per företag blir kostnaden drygt 32 000 kr per 3:12-bolag.

³ ”Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet.”, Finansdepartementet (2005)

⁴ Notera att den administrativa kostnaden per företag är den totala kostnad som framkommit i studien. Vid uppräknande har som nämnts ovan ett antagande om att 50 procent av företagen endast har 50 procent av kostnaderna vilket innebär att den genomsnittliga kostnaden per företag utifrån totaluppräknningen blir en annan.

Företagens kommentarer

Bland de intervjuade företagen finns vad som kan betecknas som ett principiellt motstånd mot att man som företagare måste ha experthjälp för att följa 3:12-reglerna. De intervjuade företagen menar att reglerna inte ska vara krångligare än att man kan klara av att hantera dem själva. För NNR är frågor om regelförenkling för företag centrala. Vid intervjuerna ställdes frågan till företagen hur de skulle vilja förenkla 3:12-reglerna. Bland de intervjuade företagen finns en samsyn när det gäller att reglerna i nuläget är krångliga och att det ur en sorts allmän förenklingsaspekt finns stora möjligheter till förbättring. Men de krångliga reglerna i nuläget gör det också svårt att komma med konkreta förenklingsförslag inom ramen för befintligt regelverk.

Något av de intervjuade företagen framhöll att reglerna är anpassade för företag vars bokslutsår följer kalenderåret. Flera företag har dock brutet räkenskapsår. För de företagen med brutet räkenskapsår finns ett moment av merarbete kopplat till 3:12, bland annat vid fastställandet av det lönebaserade utrymmet, eftersom de löneunderlag som används som grund inte följer kalenderår.

Vid beräkning av årets gränsbelopp finns det numera två alternativ för beräkning, varav den ena är en schablonregel avsedd för att förenkla. Bland de intervjuade företagen finns dock de som framhållit att man ofta måste beräkna både schablonregel och huvudregel för att kunna avgöra vad som är mest förmånligt att använda. Därför efterfrågas enklare kriterier för när schablonregel ska användas, eftersom den i nuläget inte uppfattas innebära någon egentlig förenkling.

Slutsatser

Fåmansbolagsreglerna är ett område som företagare i olika undersökningar lyfter fram som mycket problematiskt att hantera. Själva syftet med 3:12-reglerna är som tidigare påpekats att skapa strikt neutralitet mellan löneinkomster som genereras i bolaget i förhållande till utanför.

Den samlade administrativa kostnaden för fåmansföretagen blir enligt beräkningarna i denna rapport över 1,5 miljarder kronor per år. Företagens kostnader för att leva upp till kraven i regelverket kan sättas i relation till statens årliga skatteintäkter från 3:12-reglerna som idag är ca 3 miljarder kronor enligt uppskattningar av Svenskt Näringsliv⁵. Denna beräkning bygger på antagande om oförändrat antal fåmansföretag och samma nivå på utdelningarna.

Kostnaderna för Skatteverket att administrera regelverket och upprätthålla kontroll över vilka personer och företag som är föremål för 3:12 har inte beräknats i denna studie. Vi har inte heller någon uppfattning av vilka affärer eller företagsinvesteringar som inte blir av i Sverige på grund av de särskilda stoppreglerna mot 3:12-företagare. Till dessa kostnader finns det sannolikt betydande indirekta effekter eftersom utformningen av 3:12 påverkar benägenheten att driva och utveckla företag samt att gå från en anställning till att starta företag.

Frågan om ägarbeskattnings effekter för företagandet behandlas av Henrekson och Sanandaji (2004). Av författarnas framställning framgår att: ”Vi har argumenterat för att svenska skattesystemet har lidit av i allt för stor utsträckning förlita sig på den ofullständiga och i många sammanhang direkt missvisande analys som ges av en alltför långtgående användning av överförenklade skatteteoretiska modeller i policysammanhang. Det tydligaste exemplet på detta torde vara 3:12 reglerna”⁶. Det finns således en ekonomisk forskning som uppmärksammat problematiken med beskattning av fåmansföretag och kopplingen till tillväxt och företagande.

Genom åren har 3:12-reglerna förändrats utifrån olika politiska ambitioner att försöka påverka fåmansföretagen intresse för att till exempel öka antalet anställda. Det nuvarande systemet ger företagare vars företag har många anställda större möjligheter att ta ut vinst som inkomst av kapital. För att följa lagstiftarens ambitioner måste fåmansföretagare löpande följa förändringarna i regelverket vilket bidrar till att öka den administrativa regelkostnaden för företagen.

NNR undersökning visar att 3:12-reglerna är ett mycket krångligt system som ger berörda företag betydande merkostnader. NNR bedömer att det finns möjligheter till förenklingar av regelverket. Ett rimligt mål är att företagare ska förstå och klara av att hantera reglerna.

⁵ Uppskattning gjord av Svenskt Näringsliv baserad på uppgifter från Finansdepartementets rapport "Reformerad ägarbeskattning - 3:12 – effektivitet, prevention, legitimitet" (2005).

⁶ Ägarbeskattning och företagandet. Om skatteteorin och den svenska policydiskussionen, s.113.

Medverkande

Arkitraven

Christian Rütz

Daniel Winqvist

Näringslivets Regelnämnd

Jens Hedström

Tomas Lööv

Scantech utvecklings AB

Anders Ydstedt

Näringslivets Regelnämnd

Näringslivets Regelnämnd, NNR, är en ideell förening som jobbar för färre och enklare företagsregler samt att minimera företagens uppgiftslämnande. Föreningen har 14 näringslivsorganisationer som medlemmar, vilka representerar 300 000 företag. För mer information om NNR besök www.nnr.se.

Näringslivets Regelnämnd

Box 55695

102 15 Stockholm

Telefon: 08-762 70 90

E-post: info@nnr.se

Hemsida: www.nnr.se